

Civilutskottets betänkande 2023/24:CU15

Planering och byggande

Sammanfattning

Utskottet föreslår att riksdagen avslår samtliga motionsyrkanden, främst med hänvisning till pågående arbete och gällande rätt. Motionsyrkandena handlar bl.a. om plansystemet, åtgärder för att främja ett cirkulärt byggande och klimatdeklaration för byggnader.

I betänkandet finns åtta reservationer (MP).

Behandlade förslag

Cirka 120 yrkanden i motioner från allmänna motionstiden 2023/24.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	5
Utskottets överväganden	6
Planeringsfrågor	6
Åtgärder för att främja ett cirkulärt byggande	13
Vattenförbrukning	18
Klimatdeklaration för byggnader och gränsvärden för klimatutsläpp	20
Bygglov för laddinfrastruktur	23
Säkerhetskrav för hissar	24
Motioner som bereds förenklat	26
Reservationer	27
1. Klimatfrågor i planeringen, punkt 1 (MP)	27
2. Hantering av dagvatten, punkt 2 (MP)	27
3. Fysisk aktivitet i planeringen, punkt 3 (MP)	28
4. Levande stadskärnor, punkt 4 (MP)	29
5. Återbruk av byggnader och material, punkt 5 (MP)	29
6. Frågor om rivning av byggnader, punkt 6 (MP)	30
7. Vattenförbrukning, punkt 7 (MP)	31
8. Klimatdeklaration för byggnader och gränsvärden för klimatutsläpp, punkt 8 (MP)	32
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag	33
Motioner från allmänna motionstiden 2023/24	33
<i>Bilaga 2</i>	
Motionsyrkanden som avstyrks av utskottet	46

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

Planeringsfrågor

1. Klimatfrågor i planeringen

Riksdagen avslår motion

2023/24:903 av Katarina Luhr m.fl. (MP) yrkandena 11 och 12.

Reservation 1 (MP)

2. Hantering av dagvatten

Riksdagen avslår motionerna

2023/24:903 av Katarina Luhr m.fl. (MP) yrkande 9 och

2023/24:1521 av Katarina Luhr m.fl. (MP) yrkandena 11 och 13.

Reservation 2 (MP)

3. Fysisk aktivitet i planeringen

Riksdagen avslår motion

2023/24:905 av Amanda Lind m.fl. (MP) yrkandena 4 och 5.

Reservation 3 (MP)

4. Levande stadskärnor

Riksdagen avslår motionerna

2023/24:1384 av Christian Carlsson (KD) och

2023/24:2705 av Ulrika Westerlund m.fl. (MP) yrkande 44.

Reservation 4 (MP)

Åtgärder för att främja ett cirkulärt byggande

5. Återbruk av byggnader och material

Riksdagen avslår motionerna

2023/24:901 av Katarina Luhr m.fl. (MP) yrkandena 4, 6 och 8 samt

2023/24:1219 av Stina Larsson (C).

Reservation 5 (MP)

6. Frågor om rivning av byggnader

Riksdagen avslår motion

2023/24:901 av Katarina Luhr m.fl. (MP) yrkandena 9–11, 26–29, 32, 34 och 36.

Reservation 6 (MP)

Övriga frågor

7. Vattenförbrukning

Riksdagen avslår motion

2023/24:1521 av Katarina Luhr m.fl. (MP) yrkandena 14, 15 och 17.

Reservation 7 (MP)

8. Klimatdeklaration för byggnader och gränsvärden för klimatutsläpp

Riksdagen avslår motionerna

2023/24:901 av Katarina Luhr m.fl. (MP) yrkandena 30 och 31 samt

2023/24:996 av Per Bolund m.fl. (MP) yrkande 32.

Reservation 8 (MP)

9. Bygglov för laddinfrastruktur

Riksdagen avslår motion

2023/24:2274 av Kristina Axén Olin m.fl. (M).

10. Säkerhetskrav för hissar

Riksdagen avslår motion

2023/24:1841 av Carita Boulwén (SD).

Motioner som bereds förenklat

11. Motioner som bereds förenklat

Riksdagen avslår de motionsyrkanden som finns upptagna under denna punkt i utskottets förteckning över avstyrkta motionsyrkanden.

Stockholm den 7 mars 2024

På civilutskottets vägnar

Malcolm Momodou Jallow

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Malcolm Momodou Jallow (V), Mikael Eskilandersson (SD), Jennie Nilsson (S), David Josefsson (M), Leif Nysmed (S), Roger Hedlund (SD), Laila Naraghi (S), Lars Beckman (M), Denis Begic (S), Martin Westmont (SD), Anna-Belle Strömberg (S), Larry Söder (KD), Alireza Akhondi (C), Björn Tidland (SD), Katarina Luhr (MP), Jakob Olofsgård (L) och Anna Vedin (M).

Redogörelse för ärendet

I betänkandet behandlar utskottet ca 120 yrkanden i motioner från allmänna motionstiden 2023/24 som rör frågor om planering och byggande i vid bemärkelse. Flertalet av förslagen har direkt eller indirekt anknytning till det som regleras genom plan- och bygglagen (2010:900), förkortad PBL. Av dessa behandlas 90 motionsyrkanden i förenklad ordning eftersom de tar upp samma eller i huvudsak samma frågor som riksdagen har behandlat tidigare under valperioden.

Förslagen i motionerna finns i bilaga 1. De motioner som bereds förenklat finns i bilaga 2.

Utskottets överväganden

Planeringsfrågor

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om klimatfrågor och fysisk aktivitet i planeringen, hantering av dagvatten och levande stadskärnor. Utskottet hänvisar till bl.a. gällande rätt.

Jämför reservation 1 (MP), 2 (MP), 3 (MP) och 4 (MP).

Motionerna

Klimatfrågor i planeringen

I kommittémotion 2023/24:903 av Katarina Luhr m.fl. (MP) yrkande 11 begärs ett tillkännagivande om att ge en lämplig myndighet i uppdrag att utreda hur gamla detaljplaner, som kan tillåta nybyggnation i riskområden, ska hanteras för att minimera risken för olyckor, översvämning och erosion. För att säkerställa en klimatanpassad planering föreslår motionärerna även ett tillkännagivande om att expertmyndigheter ska få i uppdrag att ta fram tydliga riktlinjer för vilka krav som länsstyrelserna ska ställa på kommunerna i planprocessen (yrkande 12).

Hantering av dagvatten

I kommittémotion 2023/24:1521 av Katarina Luhr m.fl. (MP) föreslår motionärerna tillkännagivanden i syfte att främja ett robust och modernt system för vatten och avlopp (va-system). Att hantera dagvatten i marken i stället för i avloppsledningarna är enligt motionärerna en avgörande åtgärd för att skydda avloppsnätet och minska utbyggnadsbehovet av fler och större ledningar. Motionärerna anser därför att det bör införas en möjlighet att ställa krav på fastighetsägare att ta hand om en viss del av dagvattnet inom fastigheten (yrkande 11) och att det bör tillsättas en utredning med uppdrag att utreda möjligheten att införa en faktor för att reglera andelen hårdgjord yta inom tomtmark, kvartersmark och allmän platsmark som ska vara genomsläpplig för vatten (yrkande 13). Samma yrkande om en utredning av möjligheten att införa en faktor för att reglera andelen hårdgjord yta finns i kommittémotion 2023/24:903 av Katarina Luhr m.fl. (MP) yrkande 9.

Fysisk aktivitet i planeringen

Amanda Lind m.fl. (MP) begär i kommittémotion 2023/24:905 yrkande 4 ett tillkännagivande om att ge Boverket i uppdrag att ta fram ett planeringsunderlag för bostadsnära natur för att främja en jämlik hälsa och bidra till

minskad segregation. Motionärerna begär även ett tillkännagivande om att ge Boverket föreskriftsrätt för friytor för lek och utevistelse vid fritidshem, skolor, förskolor och annan jämförlig verksamhet. Förslagen lämnas i syfte att främja fysisk aktivitet och stärka förutsättningarna för aktiviteter i naturen genom den fysiska planeringen (yrkande 5).

Levande stadskärnor

Ulrika Westerlund m.fl. (MP) framhåller i kommittémotion 2023/24:2705 yrkande 44 att levande stadskärnor är viktigt för äldre, att det är en stor förlust om butiker slår igen och i stället flyttar till större köpcentrum samt att möten mellan människor inte får byggas bort. Motionärerna förslår därför ett tillkännagivande om att regeringen bör verka för ett levande samhälle med städer som är väl planerade för äldre.

I motion 2023/24:1384 av Christian Carlsson (KD) begärs ett tillkännagivande om att en utredning bör få i uppdrag att se över bl.a. plan- och bygglagen (PBL) i syfte att skapa förutsättningar för levande stadskärnor.

Bakgrund

Allmänna och enskilda intressen enligt plan- och bygglagen

Vid prövningen av frågor enligt PBL ska hänsyn tas till både allmänna och enskilda intressen (2 kap. 1 § PBL). Bestämmelsen innebär att det ska göras en avvägning mellan de intressen som är aktuella både vid planläggning och vid prövning av t.ex. bygglovsfrågor. Om det finns flera motstående intressen ska hänsyn tas till det intresse som, efter en proportionalitetsbedömning, väger tyngst.

Även bestämmelserna om hushållning med mark- och vattenområden i 3 kap. och 4 kap. 1–8 §§ miljöbalken ska tillämpas vid planläggning och prövning enligt PBL (2 kap. 2 § PBL). Mark får vidare endast bebyggas om marken från allmän synpunkt är lämplig för det. Vid t.ex. planläggning ska kommunen, med hänsyn till natur- och kulturvärden, miljö- och klimat-aspekter samt mellankommunala och regionala förhållanden bl.a. främja dels en långsiktigt god hushållning med mark, vatten, energi och råvaror samt goda miljöförhållanden i övrigt, dels bostadsbyggande och utveckling av bostadsbeståndet (2 kap. 3 § PBL). Byggnadsverk och bebyggelse ska dessutom lokaliseras till mark som är lämpad för ändamålet med hänsyn till bl.a. människors säkerhet och hälsa samt risken för olyckor, översvämning och erosion (2 kap. 5 § PBL). Vid planläggning ska marken vara lämplig med hänsyn till stads- och landskapsbilden, natur- och kulturvärdena på platsen och intresset av god helhetsverkan (2 kap. 6 § PBL).

Enligt 2 kap. 7 § PBL ska det vid planläggning dessutom tas hänsyn till behovet av att det inom eller i nära anslutning till områden med sammanhållen bebyggelse finns

1. gator och vägar

2. torg
3. parker och grönområden
4. lämpliga platser för lek, motion och annan utevistelse
5. möjligheter att anordna en rimlig samhällsservice och kommersiell service.

Det finns ett nära samband mellan bestämmelserna i PBL och miljöbalken bl.a. genom den nämnda hänvisningen i PBL till miljöbalkens bestämmelser om hushållning med mark- och vattenområden. I 3 kap. miljöbalken finns de grundläggande hushållningsbestämmelserna. Mark- och vattenområden av riksintresse för ett antal angivna ändamål ska skyddas mot åtgärder som påtagligt kan försvåra eller skada ändamålen. Riksintressen är geografiska områden som har pekats ut för att de innehåller nationellt eller i vissa fall regionalt viktiga värden och kvaliteter. Exempelvis kan ett område pekats ut som riksintresse för kulturmiljövården. Det innebär att det vid såväl planläggning som bygglovsfrågor kan uppkomma situationer när planfrågor eller byggfrågor ska vägas mot intresset av att bevara kulturmiljövårdade miljöer eller byggnader.

Plansystemet i korthet

Det är kommunerna som har det huvudsakliga ansvaret för planeringen och genomförandet av bostadsförsörjningen. Plansystemet enligt PBL består av regionplan, översiktsplan, områdesbestämmelser och detaljplan.

All planläggning ska enligt PBL främja bostadsbyggandet och utvecklingen av bostadsbeståndet (2 kap. 3 § första stycket 5).

Varje kommun ska ha en aktuell översiktsplan som omfattar hela kommunen. Översiktsplanen är vägledande för kommunens fortsatta planprocesser, bl.a. för detaljplaner eller områdesbestämmelser. I översiktsplanen anges inriktningen för den långsiktiga utvecklingen av den fysiska miljön. Planen ska också ge vägledning för beslut om hur den byggda miljön ska användas, utvecklas och bevaras (3 kap. 2 § PBL). Av översiktsplanen ska det bl.a. framgå hur kommunen avser att tillgodose det långsiktiga behovet av bostäder och kommunens syn på risken för skador på den byggda miljön som kan följa av översvämning, ras, skred och erosion som är klimatrelaterade samt på hur sådana risker kan minska eller upphöra (3 kap. 5 § PBL).

Genom en detaljplan eller genom områdesbestämmelser kan kommunen på ett bindande sätt reglera hur mark ska användas och bebyggas. Detaljplan ska användas vid reglering av större förändringar i användningen av mark- och vattenområden eller vid sådana förnyelse- och bevarandeåtgärder som behöver regleras i ett sammanhang. I 4 kap. PBL anges uttömmande vilka möjligheter kommunen har att styra dessa förändringar och åtgärder. Detta görs genom planbestämmelser i detaljplanen. Utifrån förutsättningarna på platsen bestämmer kommunen vilken reglering som behövs för en lämplig markanvändning och för att uppnå detaljplanens syfte. Detaljplanen ska redovisa hur mark- och vattenområden inom planområdet får användas. Kommunen ska

också bestämma och ange gränserna för vad som är allmän plats, kvartersmark och vattenområde. Utöver allt som en detaljplan ska innehålla finns i lagen bestämmelser om vad detaljplanen dessutom får reglera. Det kan t.ex. handla om placering och utformning av bebyggelsen eller möjligheten att genomföra detaljplanen.

Efter att en kommun har fattat beslut om att anta, ändra eller upphäva en detaljplan ska länsstyrelsen inom tre veckor besluta om den ska överpröva kommunens beslut eller inte. Länsstyrelsen ska överpröva kommunens beslut bl.a. om beslutet kan antas innebära att en bebyggelse blir olämplig eller ett byggnadsverk olämpligt med hänsyn till människors hälsa eller säkerhet eller till risken för olyckor, översvämning eller erosion (11 kap. 10 § PBL). Om tillsynen visar att kommunens beslut är felaktigt utifrån någon av ingripandegrunderna i 10 § ska länsstyrelsen upphäva beslutet. Beslutet kan upphävas helt eller bara i en viss del, om kommunen tillåter det (11 kap. 11 § PBL).

Allmänt om hanteringen av klimataspekter i planeringsfrågor

De intressen av hälsa och säkerhet som anges i 2 kap. 7 § PBL ger stöd för en kommun att i en översiktsplan exempelvis översiktligt redovisa riskobjekt och områden som av olika skäl är olämpliga att bebygga enligt kommunens bedömning. Behovet av grönområden kan översiktligt redovisas i en översiktsplan och sedan närmare utvecklas i efterföljande planer och program.

De enskilda riskerna, behov av grönområden m.m. kan sedan hanteras i detaljplanen som anger var byggnader ska placeras och hur de ska vara utformade för att passa områdets förutsättningar. Om det behövs kan kommunen i detaljplanen föreskriva om skyddsåtgärder för att motverka vissa risker, som t.ex. översvämning, erosion och olika störningar (4 kap. 12 § PBL). Detaljplanen kan även innehålla bestämmelser om t.ex. andelen grönytor.

Detaljplaner som upprättas enligt PBL ska miljöbedömas om genomförandet av planen kan antas medföra en betydande miljöpåverkan (5 kap. 11 a §). Syftet med miljöbedömningen är att integrera miljöaspekter i planering och beslutsfattande så att en hållbar utveckling främjas. För att ta reda på om genomförandet av planen kan antas medföra betydande miljöpåverkan ska alla planer genomgå en undersökning inom ramen för plansamrådet. Undersökningen ska göras när kommunen tar fram en ny eller ändrar en befintlig detaljplan.

Boverkets vägledning

Boverket har på uppdrag av regeringen tagit fram en vägledning för översiktsplaneringen som ett led i arbetet med att nå miljökvalitetsmålet God bebyggd miljö i de delar som handlar om hur översiktsplaneringen kan bidra till att nå bl.a. de nationella klimatmålen. Vägledningen innehåller exempel på hur kommunerna kan göra för att nå ett ökat klimatfokus i översiktsplaneringen. Den är tänkt att vara till stöd för personer som arbetar med översiktsplanering

och frågor om bl.a. miljö eller andra frågor med koppling till den fysiska planeringen. Den kan även vara till stöd för länsstyrelserna i rollen som samrådspart till kommunerna.

Boverket har även tagit fram en vägledning om riskhantering i planläggning och byggande. Vägledningen handlar om varför och hur kommuner och regioner kan arbeta med riskhantering och på så sätt bidra till ett samhälle som blir alltmer robust och som kan upprätthålla grundläggande funktioner trots störningar. I vägledningen föreslår Boverket att regioner och kommuner tar fram en strategi för riskhantering inför planläggning eller beredning av beslut enligt PBL och hur en sådan strategi kan tas fram. Dessutom innehåller vägledningen en beskrivning i tolv steg över processen för riskhantering vid planläggning eller beredning beslut enligt PBL.

Närmare om hantering av dagvatten

Hantering av dagvatten regleras i flera olika lagar. Med stöd av PBL kan de fysiska och ansvarsmässiga förutsättningar som behövs för att hantera dagvatten regleras. Dagvattenfrågan löses stegvis genom planeringsprocessen.

Översiktsplanen anger inriktningen för den långsiktiga utvecklingen av den fysiska miljön och redovisar bl.a. de stora dragen i fråga om användningen av mark- och vattenområden i kommunen. Den översiktliga och strategiska planeringsnivån är avgörande för kvaliteten på den efterkommande detaljplaneringen.

Vid detaljplanläggning behöver kommunen visa hur dagvattenhanteringen kommer att lösas. Med planbestämmelser kan kommunen skapa de förutsättningar som behövs för att genomföra en viss dagvattenlösning. Beroende av om planområdet omfattas av ett verksamhetsområde för dagvatten enligt lagen (2006:412) om allmänna vattentjänster eller inte kan det finnas olika behov av reglering med planbestämmelser.

Utgångspunkten i PBL är att marken som ska tas i anspråk för bebyggelse ska vara lämplig för det ändamål som detaljplanen anger. Är dagvattnet ett problem som behöver lösas för att marken ska anses vara lämplig ska kommunen kunna visa att ett genomförande av detaljplanen klarar av att lösa problemet. I vissa fall kan det räcka att kommunen i planbeskrivningens genomförandedel visar hur lösningen ska genomföras. I andra fall kan kommunen också behöva införa särskilda planbestämmelser för att dagvattenlösningen ska kunna genomföras och marken ska bli lämplig.

Det finns vissa möjligheter att i detaljplan införa regleringar som bidrar till att hushålla med dricksvatten eller att skydda en dricksvattenresurs. Det kan t.ex. handla om att skapa förutsättningar för olika former av dagvattenlösningar, eller att införa lovplikt för grundvattentäkter i områden där det råder brist på grundvatten.

Rörelsefaktor

Verktøget Rörelsefaktor hjälper till att synliggöra frågor om fysisk aktivitet och integrera dem i samhällsplaneringen. Verktøget är framtaget av Riksidrottsförbundet i samarbete med arkitektkontoret Fojab. Det syftar till att skapa en helhetsbild där alla sorters fysisk aktivitet ingår och tydliggör vilka faktorer i den byggda miljön som påverkar rörelse. Verktøget kan användas som ett underlag i dialogen mellan olika aktörer i planeringen. Det kan också användas i olika skalor i planering och byggande, från det översiktliga kommunövergripande till det detaljerade i kvarteret. I den översiktliga skalan handlar det om att skapa grundläggande förutsättningar för rörelse på en strategisk nivå, i stadsdelsskalan avsätts tillräckliga ytor i rätt lägen och i kvartersskalan ligger fokus på att åstadkomma en utformning som stöder rörelse.

Närmare om reglering av detaljhandel i planläggningen

För att inte motverka en effektiv konkurrens är huvudregeln att handel inte får begränsas genom regleringar i detaljplan. Vid behov får dock partihandel, dvs. handel som inte riktar sig till enskilda, och detaljhandel skiljas åt. Förutsättningarna för detaljhandel och partihandel skiljer sig ofta åt och de olika typerna av handel konkurrerar sällan med varandra. För att det ska vara tillåtet att göra begränsningar av handeln krävs skäl av betydande vikt (4 kap. 37 § PBL).

Pågående arbete

En utredare har haft i uppdrag att genomföra en förstudie om nationell fysisk planering. I uppdraget ingick bl.a. att identifiera hur staten på ett samordnat vis kan redogöra för sin uppfattning om hur mark och vatten på lång sikt bör användas på ett sätt som ger tydligare förutsättningar för en långsiktigt hållbar användning av mark och vatten samt en effektiv fysisk planering och prövning. Uppdraget redovisas i Nationell fysisk planering (Ds 2023:28). Utredaren föreslår bl.a. att en ny samlad planlagstiftning ska utarbetas med en nationell fysisk planeringsnivå som resulterar i en nationell plan beslutad av regeringen och att regeringen ska besluta om en nationell målbild som ligger till grund för statliga myndigheters agerande i frågor som berör fysisk planering.

Vattenutredningen har haft i uppdrag att se över hanteringen av vattenfrågor vid planläggning och byggande. I uppdraget ingick bl.a. att analysera och lämna förslag på hur kommunerna vid planläggning och prövning enligt plan- och bygglagen ska kunna säkerställa att miljö kvalitetsnormer för vatten följs, att dagvatten hanteras på ett hållbart sätt och att dricksvattenförsörjningen tryggas. I november 2023 överlämnade utredningen sitt betänkande En enklare hantering av vattenfrågor vid planläggning och byggande (SOU 2023:72). Vad gäller PBL föreslår utredningen bl.a. att det ska förtydligas att möjligheterna att hantera dagvatten är ett sådant allmänt intresse som behöver

beaktas vid bedömningen av lämplig utformning och placering av bebyggelse och byggnadsverk. Utredningen föreslår även bestämmelser om vilka krav som bör ställas på hanteringen av dagvatten vid planläggning i detaljplan och områdesbestämmelser samt i skälig utsträckning vid bebyggande av en tomt. Bland annat föreslås att kommunen ges möjlighet att i en detaljplan bestämma skyddsåtgärder för att motverka en sådan otillåten påverkan på vattenmiljön som strider mot försämrings- och äventyrandeförbuden. Vidare föreslås att bestämmelser om dricksvattenförsörjning, krav på hushållning med vatten och skydd av vattenområden förtydligas. När det gäller frågan om att säkerställa dricksvattenförsörjningen utifrån ett vattenbristperspektiv föreslås exempelvis ett förtydligande att kommunen i samband med planläggning i detaljplan, om det finns särskilda skäl, kan bestämma skyddsåtgärder för att motverka eller förebygga brist på vatten.

Promemorian och betänkandet bereds inom Regeringskansliet.

Tidigare riksdagsbehandling

Utskottet har vid flera tillfällen behandlat motionsyrkanden om olika frågor i syfte att främja levande stadskärnor. Våren 2021 avstyrkte utskottet ett motionsyrkande om att begränsa etablering av externa detaljhandelsanläggningar eftersom utskottet ansåg att det inte fanns anledning att vidta några åtgärder med anledning av förslaget (bet. 2020/21:CU13). Riksdagen följde utskottets förslag.

Utskottets ställningstagande

Utskottet konstaterar att miljö- och klimatfrågor ska beaktas i samhällsplaneringen enligt gällande bestämmelser i PBL. Boverket ger vidare kommunerna vägledning om hur de kan hantera klimatrelaterade risker i planläggningen. Som redogjorts för ovan kan länsstyrelsen i vissa fall göra en överprövning och i vissa fall upphäva en detaljplan, exempelvis om beslutet kan antas innebära att en bebyggelse blir olämplig eller ett byggnadsverk olämpligt med hänsyn till risken för olyckor, översvämning eller erosion. De fysiska och ansvarsmässiga förutsättningar som behövs för att hantera dagvatten regleras också med stöd av PBL i olika steg av planeringsprocessen. Mot denna bakgrund anser utskottet att det enligt gällande rätt finns goda förutsättningar att tillgodose de förslag om klimatanpassning i planeringen och hantering av dagvatten som framförs i motionerna 2023/24:903 (MP) yrkandena 9, 11 och 12 samt 2023/24:1521 (MP) yrkandena 11 och 13. Motionsyrkandena bör därför avslås.

I fråga om förslagen om att främja bl.a. fysisk aktivitet genom planeringen noterar utskottet att kommunerna enligt gällande rätt vid planläggning ska beakta behovet av lämpliga platser för lek, motion och annan utevistelse. Genom verktyget Rörelsefaktor kan kommuner och andra aktörer vidare få hjälp med att synliggöra frågor om fysisk aktivitet och integrera dem i

samhällsplaneringen. Mot denna bakgrund anser utskottet att det inte finns anledning att föreslå några åtgärder i fråga om fysisk aktivitet i planeringen. Motion 2023/24:905 (MP) yrkandena 4 och 5 bör därför avslås.

Vad gäller motionsförslagen om levande stadskärnor vill utskottet framhålla betydelsen av en hållbar stadsutveckling. Det är viktigt att den fysiska planeringen bidrar till att inkludera alla i samhället. Som redogjorts för ovan finns det redan vissa möjligheter att begränsa handeln i en detaljplan och att på andra sätt vidta åtgärder som främjar långsiktigt hållbara stadsmiljöer. Utskottet anser därför att det inte finns skäl att föreslå någon åtgärd från riksdagen med anledning av förslagen om levande stadskärnor. Även motionerna 2023/24:2705 (MP) yrkande 44 och 2023/24:1384 (KD) bör därför avslås.

Åtgärder för att främja ett cirkulärt byggande

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om olika åtgärder för att främja ett cirkulärt byggande. Utskottet hänvisar till bl.a. pågående arbete. Jämför reservation 5 (MP) och 6 (MP).

Motionerna

Återbruk av byggnader och material

I kommittémotion 2023/24:901 av Katarina Luhr m.fl. (MP) föreslår motionärerna flera tillkännagivanden för att främja en god resurshållning i byggsektorn. Motionärerna föreslår att det införs en kvotplikt för användning av återbrukade material vid renovering och nybyggnation (yrkande 4) och att Boverket får i uppdrag att utreda hur byggregler ska formuleras för att möjliggöra återanvändning av byggmaterial i större utsträckning (yrkande 6). Enligt motionärerna behövs fler åtgärder för att säkerställa att material kan komma till användning efter renovering och rivning. Motionärerna föreslår därför att regeringen ska låta utreda och återkomma med förslag på hur en byggnad redan i samband med nybyggnation eller renovering kan förberedas för demontering och återanvändning vid slutet av byggnadens livstid (yrkande 8).

Stina Larsson (C) begär i motion 2023/24:1219 ett tillkännagivande om att utveckla Boverkets byggregler för att öka andelen återbrukat material.

Frågor om rivning av byggnader

I kommittémotion 2023/24:901 av Katarina Luhr m.fl. (MP) framhåller motionärerna att vissa rivningar sker utan tillräcklig konsekvensanalys och att det kan medföra en mycket stor resursbesparing, både vad gäller klimatutsläpp och resurser, om en rivning undviks. Motionärerna föreslår därför att det ska

utredas om det finns ett behov av en nationell strategi för att förebygga rivningar (yrkande 26). Vidare föreslås att rivningslov alltid ska vara ett krav vid rivning av en byggnad och att sådant lov ska kunna nekas av resurshållningsskäl (yrkande 28), samt att förutsättningarna för rivningslov skärps på så sätt att det ska bli svårare att få rivningslov om man i stället genom bevarande och mindre åtgärder kan uppnå ändamålet med användningen (yrkande 27).

Motionärerna föreslår vidare att det ska införas krav på en tidig materialinventering för byggnader knutet till ansökan om rivningslov (yrkande 9) och på att användbara byggelement återbrukas (yrkande 10). För det fall någon inventering inte har utförts och möjligheterna att återbruka stomme och övriga material inte har utretts grundligt föreslår motionärerna att det ska införas ett förbud mot rivning (yrkande 11). Motionärerna anser också att det behöver införas krav på livscykelanalys, i vilken alternativ för att bevara hela eller delar av byggnaden ska presenteras, innan beslut om rivningslov fattas (yrkande 29) och att förutsättningarna för ombyggnad, påbyggnad och bevarande av stommen alltid ska utredas innan rivningslov kan ges (yrkande 32). För att undvika rivningar vill motionärerna avslutningsvis att det ska tillsättas en utredning i syfte att skärpa kraven på underhåll av byggnader och fastigheter så att de bibehålls i brukbart skick (yrkande 34) och att PBL ses över för att underlätta påbyggnation och ombyggnation framför rivning (yrkande 36).

Bakgrund

Återbruk av byggnader och material

I PBL finns i princip inget utrymme för att tvinga fram återbruk av byggnader eller material. Däremot finns det olika sätt att underlätta ett återbruk och Boverket har tagit fram en vägledning om återbruk i planering och bygglov med information om hur kommunerna kan verka för ett cirkulärt byggande. Av denna vägledning framgår bl.a. följande:

- Det är enbart sådant som har ett uttryckligt stöd i PBL:s fjärde kapitel som går att reglera i en detaljplan, och där nämns inget om cirkularitet. I en detaljplan går det dock att reglera bebyggelsens utformning eller utseende. Genom att beskriva ett visst eftersträvat utseende eller arkitektoniskt uttryck går det alltså att styra mot ett återbrukat material.
- Det kan vara lämpligt att utforma byggrätter på ett sådant sätt att de möjliggör att befintliga byggnader bibehålls. Det kan ske genom att byggrätternas omfattning anges, men inte deras exakta lokalisering.
- Ett återbruk behöver inte alltid avse hela byggnader. Detaljplanen kan utformas så att vissa väggar, grundläggning, ledningar eller annan infrastruktur kan återbrukas.
- Att återbruka byggnadsmaterial handlar delvis om att utnyttja det man får tag i. Detaljerade planbestämmelser kan medföra att det inte är möjligt att anpassa byggnaden utifrån tillgängligt återbruksmaterial.

- Även om en åtgärd avviker från en detaljplan är det möjligt att ge bygglov om avvikelsen är liten och åtgärden är förenlig med detaljplanens syfte. Därför kan det vara väsentligt att i detaljplanens syfte tydligt redovisa om det finns en ambition att planen ska möjliggöra ett cirkulärt byggande.
- En väsentlig kostnad vid återbruk är hanteringen av det material som ska återbrukas. Det bästa är därför om materialet kan tas från en plats och direkt föras till den plats där det ska återbrukas. Genom ändring kan översiktsplanen ges en högre detaljeringsnivå för ett visst område och ange platser som är lämpliga för mellanlagring av material för återbruk.
- I bygglovsskedet kan det vara svårt att veta exakt vilket återbrukat material man kommer att kunna få tag i när byggnaden ska uppföras. Någon möjlighet att skjuta upp prövningen av om vissa krav i PBL är uppfyllda finns dock inte.

Boverket har även tagit fram en vägledning om återbruk av bärverksdelar. Vägledningen syftar till att klargöra vilka regler som gäller för att bärverksdelar ska få återbrukas i byggnader och vems ansvar det är att dessa uppfylls. Vägledningen beskriver hela återbruksprocessen schematiskt men är inte heltäckande. Fokus ligger på att klargöra krav och hur dessa kan verifieras genom framför allt provning.

Rivningslov m.m.

Begreppet rivning innebär att man helt tar bort en byggnad eller en del av en byggnad, dvs. även stommen.

Det krävs rivningslov för att riva byggnader eller delar av byggnader inom ett område med detaljplan, om inte kommunen har minskat lovplikten genom en planbestämmelse, och utanför ett område med detaljplan, om kommunen i områdesbestämmelser har bestämt att rivningslov krävs. Det krävs dock inte rivningslov, om byggnaden eller byggnadsdelen får uppföras utan bygglov och kommunen i detaljplanen eller områdesbestämmelserna inte har bestämt att det krävs rivningslov (9 kap. 10 § PBL).

Även om en åtgärd inte kräver rivningslov kan anmälan till byggnadsnämnden krävas i stället (9 kap. 16 § PBL och 6 kap. 5 § plan- och byggförordningen, förkortad PBF). Även om det inte behövs rivningslov eller anmälan enligt PBL för att riva en byggnad eller byggnadsdel kan det krävas tillstånd, dispens eller anmälan enligt annan lagstiftning, exempelvis miljöbalken eller kulturmiljölagen (1988:950).

Rivningslov ska ges om byggnaden eller byggnadsdelen inte omfattas av rivningsförbud i detaljplanen eller områdesbestämmelserna, eller inte bör bevaras på grund av byggnadens eller bebyggelsens historiska, kulturhistoriska, miljömässiga eller konstnärliga värde (9 kap. 34 § PBL).

En ansökan om rivningslov ska enbart prövas mot dessa två förutsättningar. Vid prövningen ska både de allmänna intressena och byggnadsägarens enskilda intresse beaktas. Ett exempel på allmänt intresse är att byggnaden bör

bevaras med hänsyn till sina värden. Ett enskilt intresse kan vara att vilja riva en byggnad för att i stället bygga nytt.

Om det finns en bestämmelse om rivningsförbud i detaljplan eller områdesbestämmelser innebär det att byggnadsnämnden inte kan bevilja rivningslov. Frågan om byggnaden får rivas eller inte är då redan avgjord i detaljplanen eller områdesbestämmelserna. Detta gäller oavsett om det görs en annan bedömning av byggnadens värden i dag än vad som gjordes när planen antogs.

Om en byggnad inte har rivningsförbud i detaljplan eller områdesbestämmelser ska byggnadsnämnden pröva om byggnaden eller bebyggelsen bör bevaras med anledning av dess historiska, kulturhistoriska, miljömässiga eller konstnärliga värde. Det innebär att byggnaden eller bebyggelsen både ska vara värdefull och ha ett bevarandevärde. En byggnad kan vara värdefull utan att den behöver bevaras. För att kunna göra denna prövning måste en utredning om byggnadens eller byggnadsdelens värden göras. Utredningen måste även klargöra om den bör bevaras.

Byggnaden eller bebyggelsen behöver inte på förhand vara utpekad som värdefull för att kunna bedömas som bevarandevärd. En utredning om värdet ska göras i varje enskilt fall. Det är inte enbart en byggnad eller en bebyggelse som är särskilt värdefull som har ett bevarandevärde. Alla byggnader kan vara bevarandevärda på grund av historiska, kulturhistoriska, miljömässiga eller konstnärliga värden. Lokala överväganden har stor betydelse i avgörandet om en byggnad eller bebyggelse är bevarandevärd. Vägledning för bedömningen av byggnadens eller bebyggelsens värde kan hämtas i material som tas fram av kulturvårdande myndigheter. Det kan exempelvis vara att byggnaden eller bebyggelsen är av riksintresse för kulturmiljövården enligt miljöbalken eller på annat sätt utpekad som värdefull, t.ex. i översiktsplan, fördjupad översiktsplan, kulturmiljöprogram eller liknande. Med miljömässigt värdefull bebyggelse menas inte bara byggnader som i sig är värda att bevara. Även om en byggnad i sig inte är värdefull kan en rivning av den ändå medföra skada på dessa värden i en bebyggelse. Till exempel om byggnaden ligger i en husrad eller vid ett torg och är bidragande till de miljömässiga värdena kan en rivning medföra stor skada på dessa värden. Miljön behöver inte vara resultatet av ett medvetet konstnärligt skapande för att vara bevarandevärd (jfr prop. 1985/86:1 s. 289 f.).

Det är inte särskilt reglerat hur rivningslov ska prövas för byggnader och byggnadsdelar som har ett eftersatt underhåll. Rivningslov för en sådan byggnad ska prövas på samma sätt som andra rivningslov. Vid prövningen får dock vägas in om det eftersatta underhållet har lett till att byggnadens historiska, kulturhistoriska, miljömässiga eller konstnärliga värden minskat eller är helt förlorade. Även möjligheten att återställa byggnaden bör ha betydelse vid prövningen av rivningslovet. Om en värdefull byggnads värden har gått förlorade och värdena inte är möjliga att återställa kan det vara skäl att ge rivningslov. Det saknas dock vägledning i förarbetena och rättspraxis

om detta. Om byggnaden har rivningsförbud i detaljplan eller områdesbestämmelser strider åtgärden mot den bestämmelsen och det är oklart om rivningslov kan ges.

Pågående arbete

Bygglovsutredningen

Bygglovsutredningen har haft i uppdrag att göra en systematisk översyn av regelverket för bl.a. bygglov och överlämnade i juni 2021 sitt slutbetänkande Ett nytt regelverk för bygglov (SOU 2021:47). I betänkandet föreslås omfattande förändringar av dagens bestämmelser om lov, förhandsbesked och anmälan. Enligt förslagen ska det, liksom i dag, krävas lov för vissa rivningsåtgärder. Utredningen föreslår dock att lovplikten regleras på ett tydligare sätt. Dessutom föreslår utredningen bl.a. att det ska krävas lov även för att riva andra anläggningar än byggnader, men bara om det finns ett rivningsförbud för anläggningen i en detaljplan eller områdesbestämmelser. Det ska också krävas rivningslov om anläggningen är särskilt värdefull av kulturmiljöskäl.

Betänkandet bereds inom Regeringskansliet.

Boverkets uppdrag att utveckla arbetet med omställningen till en cirkulär ekonomi i bygg- och fastighetssektorn

Regeringen har gett Boverket i uppdrag att utveckla arbetet med omställningen till en cirkulär ekonomi i bygg- och fastighetssektorn för att bidra till att nå Sveriges miljö- och klimatmål (dnr Fi2019/01146, Fi2022/00506). Boverket ska enligt uppdraget

- kartlägga och analysera hur återanvändning, återvinning samt förberedelse för återanvändning och materialåtervinning av befintligt byggmaterial, byggnadsdelar och byggnadsverk fungerar i dag
- kartlägga och analysera vad som kan främja att byggnadsverk, byggnadsdelar och byggmaterial redan från början utformas och designas för att vara hållbara samt enkla att reparera, uppgradera, nedmontera och återanvända – i detta ingår att analysera hur rivning av befintliga byggnadsverk kan undvikas och hur de kan återbrukas i sin helhet samt att analysera vad detta innebär för valet av olika byggmaterial, exempelvis plast
- föreslå åtgärder för att främja cirkulärt byggande och cirkulär förvaltning, vilket innefattar giffria materialkretslopp, och vid behov lämna nödvändiga författningsförslag
- kartlägga och analysera tillgången till och efterfrågan på de byggmaterial som bedöms vara kritiska för materialförsörjningen i byggsektorn
- undersöka hur digitaliseringen kan underlätta omställningen till en cirkulär ekonomi i byggsektorn och lämna förslag på åtgärder som bidrar till utvecklingen på området

- ta fram indikatorer för att följa utvecklingen av en cirkulär ekonomi i byggsektorn
- sprida information samt vägleda myndigheter och berörda aktörer om omställningen till en cirkulär ekonomi i byggsektorn.

Boverket ska löpande informera Regeringskansliet om genomförandet av uppdraget. Uppdraget ska redovisas till Regeringskansliet senast den 20 december 2024.

Utskottets ställningstagande

Utskottet delar motionärernas uppfattning att det är viktigt att regelverket främjar ett hållbart byggande. Boverket har fått i uppdrag att utveckla arbetet med omställningen till en cirkulär ekonomi i bygg- och fastighetssektorn. I uppdraget ingår flera av de frågor som tas upp i motionerna. Boverket ska bl.a. kartlägga och analysera hur återanvändning och återvinning av befintligt byggmaterial, byggnadsdelar och byggnadsverk fungerar i dag samt vad som kan främja att byggnadsverk, byggnadsdelar och byggmaterial redan från början utformas och designas för att vara hållbara samt enkla att reparera, uppgradera, nedmontera och återanvända. Boverket ska även föreslå åtgärder för att främja cirkulärt byggande, ta fram indikatorer för att följa utvecklingen av en cirkulär ekonomi i byggsektorn samt sprida information och lämna vägledning.

Även Bygglovsutredningen, vars betänkande bereds inom Regeringskansliet, har lämnat förslag i vissa frågor om rivningslov.

Med hänsyn till det pågående arbetet anser inte utskottet att det finns skäl att föreslå någon åtgärd från riksdagens sida med anledning av det som framförs i motionen om olika åtgärder för att främja ett cirkulärt byggande. Samtliga motionsyrkanden bör därför avslås.

Vattenförbrukning

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om olika åtgärder för att minska vattenförbrukningen. Utskottet hänvisar till gällande rätt.

Jämför reservation 7 (MP).

Motionen

I kommittémotion 2023/24:1521 av Katarina Luhr m.fl. (MP) föreslår motionärerna tillkännagivanden om att alla nya byggprojekt ska ha en plan för att minimera vattenförbrukningen under byggnadens livscykel (yrkande 14), att det ska ställas krav på vattensparande blandare och snålspolande toaletter vid renoveringar av hyreslägenheter (yrkande 15) och att innovativa

vattensparande lösningar, såsom att återanvända tvättvatten, använda regnvattenuppsamlare och installera toaletter med urinseparation, ska uppmuntras vid nybyggnation (yrkande 17).

Bakgrund

Bestämmelser om byggnadsverks utformning och tekniska egenskaper finns i 8 kap. PBL. Att kraven i bestämmelserna är uppfyllda prövas vid bl.a. lovansökan. Byggnader ska enligt 8 kap. 4 § PBL ha tekniska egenskaper som är väsentliga i fråga om bl.a. energihushållning och värmeisolering samt hushållning med vatten och avfall. Kraven ska alltid uppfyllas vid nybyggnad. Vid ändring av en byggnad är det tillåtet att göra avsteg från kraven med hänsyn till ändringens omfattning, byggnadens förutsättningar, bestämmelserna om varsamhet och förbudet mot förvanskning (8 kap. 7 § PBL). Egenskapskraven i PBL preciseras närmare i PBF.

De tekniska egenskapskraven innebär således att en byggnad ska vara projekterad och utförd på ett sådant sätt att den medger god hushållning med vatten. I Boverkets byggregler finns krav på att byggnader och deras installationer ska utformas så att vattenkvalitet och hygienförhållanden tillfredsställer allmänna hälsokrav. I normala fall prövas om dessa krav är uppfyllda inom ramen för byggprocessen vid bedömning av om startbesked ska ges.

Enligt PBF finns en möjlighet för kommunen att i detaljplan införa de bestämmelser om hushållning med vatten inom en byggnad som situationen kräver, förutsatt att det är inom områden där det är eller kan uppkomma brist på vatten. Sådana bestämmelser om en byggnads tekniska egenskapskrav regleras med egenskapsbestämmelser om utförande. Vad Boverket känner till har dock möjligheten att införa sådana bestämmelser inte använts i någon större omfattning.

Utskottets ställningstagande

I PBL finns bestämmelser om byggnaders utformning, bl.a. krav på energihushållning och värmeisolering samt hushållning med vatten och avfall. Som anförts ovan innebär dessa tekniska egenskapskrav att en byggnad ska vara projekterad och utförd på ett sådant sätt att den medger god hushållning med vatten. Kommunen har även i vissa fall möjlighet att i detaljplan införa de bestämmelser om hushållning med vatten inom en byggnad som situationen kräver.

Utskottet konstaterar således att det redan enligt gällande rätt finns vissa möjligheter att ställa krav på åtgärder för en minskad vattenförbrukning. Utskottet anser därmed inte att det finns skäl att vidta några åtgärder med anledning av det som framförs i motionen. Motionsyrkandena bör därför avslås.

Klimatdeklaration för byggnader och gränsvärden för klimatutsläpp

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om klimatdeklaration för byggnader och gränsvärden för klimatutsläpp. Utskottet hänvisar till pågående arbete.

Jämför reservation 8 (MP).

Motionerna

I syfte att kraftigt minska klimatpåverkan och användningen av nya naturresurser från byggsektorn föreslår Per Bolund m.fl. (MP) i partimotion 2023/24:996 yrkande 32 ett tillkännagivande om att det omgående bör införas gränsvärden för klimatutsläpp under en byggnads hela livstid.

I kommittémotion 2023/24:901 av Katarina Luhr m.fl. (MP) yrkande 30 begärs ett tillkännagivande om att regleringen av klimatdeklaration för byggnader ska skärpas. Motionärerna föreslår vidare ett tillkännagivande om att klimatdeklarationen ska omfatta hela byggnaden under hela dess livscykel inklusive markarbeten och renovering och att även rivning ska påverka klimatdeklarationen (yrkande 31).

Bakgrund

Klimatdeklaration för byggnader

Den 1 januari 2022 trädde lagen (2021:787) om klimatdeklaration för byggnader i kraft. Lagen innebär att byggherrar ska redovisa vilken påverkan på klimatet en ny byggnad har. Syftet är att bidra till att minska klimatpåverkan från byggskedet.

En klimatdeklaration ska upprättas och lämnas in för byggnader som uppförs där ansökan om bygglov har kommit in till byggnadsnämnden den 1 januari 2022 eller senare. Begränsningen till byggnader innebär att andra anläggningar än byggnader inte omfattas av krav på klimatdeklaration. Reglerna tillämpas inte heller när en befintlig byggnad flyttas till en ny plats, byggs till, byggs om eller ändras. Eftersom kravet på klimatdeklaration är ett nytt styrmedel bedömde regeringen att det var lämpligt att kravet till en början enbart ska gälla när nya byggnader uppförs. På sikt, och i takt med att kunskapen och erfarenheten av klimatdeklarationssystemet ökar, skulle dock krav på klimatdeklaration vid större om- och tillbyggnadsprojekt enligt regeringen kunna övervägas (prop. 2020/21:144 s. 25).

Vissa typer av byggnader är undantagna från kravet på att upprätta och lämna in en klimatdeklaration. Det gäller bl.a. byggnader som har en privatperson som byggherre och där byggnaden uppförs privat. Trots undantagen kommer ett stort antal byggnader som uppförs att omfattas av krav

på klimatdeklaration. I takt med att kunskapen om byggandets klimatpåverkan ökar och nya verktyg och lösningar blir tillgängliga för sektorn i framtiden kan förutsättningarna för att begränsa undantagen komma att öka (prop. 2020/21:144 s. 39).

Klimatdeklarationen ska lämnas in till Boverket, som är tillsynsmyndighet för klimatdeklarationerna. För att kunna få slutbesked krävs sedan den 1 januari 2022 att byggherren antingen kan visa att klimatdeklarationen lämnats in till Boverket eller gjort sannolikt att en sådan skyldighet saknas.

Boverkets uppdrag

Boverket har haft i uppdrag av regeringen att under 2020–2022 vidta åtgärder för att underlätta införandet av krav på en klimatdeklaration vid uppförande av byggnader. I uppdraget ingick bl.a. att utveckla en klimatdatabas för beräkning av klimatpåverkan från byggnader, ett register för klimatdeklarationer samt informations- och vägledningsunderlag. Boverket redovisade uppdraget i december 2022 i rapporten Uppdrag om att underlätta införandet av regler om klimatdeklaration för byggnader (rapport 2022:15).

Boverket har även haft i uppdrag av regeringen att lämna förslag på hur man kan påskynda införandet av gränsvärden för byggnader och utvidga tillämpningen av klimatdeklarationer. Boverket redovisade uppdraget i maj 2023 i rapporten Gränsvärde för byggnaders klimatpåverkan och en utökad klimatdeklaration (rapport 2023:20). I rapporten lämnar Boverket ett författningsförslag om gränsvärden för byggnaders klimatpåverkan, som kan införas tidigast den 1 juli 2025 i reglerna om klimatdeklarationer för byggnader. Gränsvärdet gäller maximal klimatpåverkan i byggskedet från de byggnader som uppförs och omfattas av regler om klimatdeklarationer för byggnader. Gränsvärdet föreslås omfatta samtliga byggdelar av en byggnad från grunden och dess isolering exklusive solceller och fast utrustning.

I rapporten föreslår Boverket vidare bl.a. att klimatdeklarationen ska omfatta hela byggnadens livscykel och att krav på klimatdeklaration ska gälla även vid vissa ändringar av befintliga byggnader från den 1 januari 2027. Boverket föreslår också en rad åtgärder inför utvecklingen av regler om klimatdeklaration för byggnader, bl.a. att Boverket bör få i uppdrag att underlätta införandet av regler om gränsvärden för byggnaders klimatpåverkan från 2025 och en utökad klimatdeklaration från 2027. Uppdraget bör omfatta resurser för utveckling av Boverkets klimatdatabas, klimatdeklarationsregister, tillsyn samt information och vägledning.

Rapporten bereds för närvarande inom Regeringskansliet, se mer nedan under Regeringens klimathandlingsplan.

Regeringens klimathandlingsplan

I Regeringens klimathandlingsplan – hela vägen till nettonoll (skr. 2023/24:59) redovisar regeringen bl.a. hur det klimatpolitiska arbetet bör bedrivas under mandatperioden, inklusive de beslutade och planerade åtgärder

som regeringen avser att vidta för att förbättra förutsättningarna för hushåll och företag att fatta de beslut som krävs för att de nationella och globala klimatmålen samt Sveriges klimatåtaganden gentemot EU ska nås.

Vad gäller klimatdeklarationer och gränsvärden för byggnaders klimatpåverkan bedömer regeringen att klimatdeklarationerna bör utvidgas för att uppfylla de krav som kan komma att följa av EU:s regelverk och för att omfatta fler byggnadsdelar och processer samtidigt som den administrativa bördan begränsas. Regeringen anför vidare bl.a. följande. Frågan om gränsvärden baserat på klimatdeklarationer diskuteras inom ramen för förhandlingarna om Europeiska kommissionens förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om byggnaders energiprestanda och Boverket har föreslagit att delvis liknande gränsvärden införs i Sverige. Europeiska kommissionen planerar även nya initiativ inom ramen för den nya färdplanen för hur koldioxidutsläpp från byggnadens hela livscykel kan minskas till 2050 (roadmap for the reduction of whole life carbon of buildings). Regeringen avser att remittera Boverkets förslag om gränsvärden för byggnaders klimatpåverkan vid nybyggnation (rapport 2023:20) för att därefter bereda förslaget i Regeringskansliet.

Skrivelsen kommer att behandlas av miljö- och jordbruksutskottet under våren.

Tidigare riksdagsbehandling

Våren 2022 behandlade och avstyrkte utskottet förslag om förändrade krav på klimatdeklarationer. Utskottet hänvisade till pågående arbete (bet. 2021/22:CU12). Riksdagen följde utskottets förslag.

Utskottets ställningstagande

Som nämnts tidigare i detta betänkande är det viktigt att regelverket främjar ett hållbart byggande. I januari 2022 trädde den nya lagen om klimatdeklaration för byggnader i kraft, och Boverket har haft i uppdrag att underlätta införandet. Boverket har även haft i uppdrag att lämna förslag på hur man kan påskynda införandet av gränsvärden för byggnader och utvidga tillämpningen av klimatdeklarationer (rapport 2023:20). Rapporten bereds för närvarande inom Regeringskansliet och regeringen avser att remittera förslaget om gränsvärden för byggnaders klimatpåverkan. Utskottet anser att det saknas skäl att föregripa resultatet av det pågående arbetet. Motionsyrkandena bör därför avslås.

Bygglov för laddinfrastruktur

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsyrkande om bygglov för laddinfrastruktur. Utskottet anser inte att det finns skäl att vidta några åtgärder med anledning av förslaget.

Motionen

I motion 2023/24:2274 av Kristina Axén Olin m.fl. (M) begärs ett tillkännagivande om att regeringen bör se över möjligheten att göra laddstolpar på kommunal mark bygglovspliktiga. Eftersom laddstolpar inte omfattas av krav på bygglov och kommunen därmed inte kan ställa krav på utformningen, finns det enligt motionären en risk för att kommuner drar sig för att bygga ut laddinfrastrukturen om den anses förfula städerna.

Bakgrund

Ett av de krav som följer av 8 kap. 4 § PBL i fråga om väsentliga tekniska egenskaper hos byggnader avser laddning av elfordon. Krav på laddinfrastruktur infördes i maj 2020.

Laddinfrastruktur är ett övergripande begrepp för fast utrustning som behövs för laddning av elfordon. Laddinfrastruktur kan delas upp i ledningsinfrastruktur och laddningspunkter. Med ledningsinfrastruktur avses ett förberedande system bestående av kanaler, tomrör, kabelstegar eller liknande där kablar till laddningspunkter enkelt kan dras fram. Med laddningspunkt avses utrustning för laddning av ett elfordon.

Vilka byggnader som ska ha utrustning för laddning av elfordon eller förberedelse för laddning genom ledningsinfrastruktur framgår av PBF. I korthet innebär reglerna att nya bostadshus med fler än tio parkeringsplatser i byggnaden eller på tomten ska ha ledningsinfrastruktur (förberedelse med tomrör eller liknande) till alla parkeringsplatser. Övriga nya uppvärmda byggnader (inte bostadshus) med fler än tio parkeringsplatser i byggnaden eller på tomten ska vara utrustade med minst en laddningspunkt för elfordon samt ledningsinfrastruktur för sådan laddning till minst en femtedel av parkeringsplatserna. Reglerna tillämpas även vid ombyggnad (påtaglig förnyelse) av en byggnad. För uppvärmda byggnader ställs inga krav.

För vissa uppvärmda byggnader (inte bostadshus) gäller retroaktiva krav. Dessa krav ska vara uppfyllda senast den 1 januari 2025.

Boverket har beslutat om tillämpningsregler.

I de flesta fall då krav på laddinfrastruktur gäller är det en följd av andra åtgärder, som uppförande av nya byggnader med många tillhörande parkeringsplatser eller ombyggnad av en befintlig byggnad. Sådana åtgärder

kräver normalt bygglov eller anmälan till byggnadsnämnden. Att reglerna för laddinfrastruktur följs blir då en del av den ordinarie byggprocessen.

Vid uppfyllande av det retroaktiva kravet är det däremot mindre troligt att andra bygglovs- eller anmälningspliktiga åtgärder utförs samtidigt. Det finns då i sig inte något generellt krav på bygglov eller anmälan för själva laddningspunkten. Ändringen av byggnaden kan dock i sig innebära att andra anmälningspliktiga åtgärder görs, som ändring av byggnadens brandskydd, att fasaden påverkas eller något liknande. För exempelvis kommersiella laddningspunkter kan det även krävas bygglov om de har tak eller i övrigt påverkar omgivningen i form av stora skyltar och liknande. I det enskilda fallet är det kommunens byggnadsnämnd som avgör om bygglov eller anmälan ska göras.

Utskottets ställningstagande

Utskottet är inte berett att föreslå någon åtgärd från riksdagens sida med anledning av det som framförs i motionen. Motionsyrkandet bör därför avslås.

Säkerhetskrav för hissar

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsyrkande om säkerhetskrav för hissar. Utskottet anser inte att det finns skäl att vidta några åtgärder med anledning av förslaget.

Motionen

I motion 2023/24:1841 av Carita Boulwén (SD) begärs ett tillkännagivande om att införa retroaktiva säkerhetskrav på hissar i bostadshus motsvarande den säkerhetsnivå som finns för arbetslokaler. Att ställa enhetliga krav på att samtliga befintliga hissar ska uppfylla moderna säkerhetsstandarder skulle enligt motionären bidra till ökad säkerhet för de som använder hissarna.

Bakgrund

Tekniska krav för och kontroll av motordrivna anordningar

I plan- och bygglagstiftningen finns det tekniska krav för motordrivna anordningar i byggnadsverk. Det finns också krav på kontroll av sådana anordningar och krav för när och hur de får användas. Kraven preciseras ytterligare i föreskrifter som Boverket har gett ut.

Med motordrivna anordningar avses bl.a. motordrivna hissar som är avsedda för transport av personer eller gods, även plattform- och trapphissar (1 kap. 5 § PBF).

Både innan hissar och andra motordrivna anordningar tas i bruk och löpande under anordningens brukstid finns krav på kontroll. Kraven på kontroll gäller också om byggnadsnämnden beslutat om särskild besiktning. Det är den som äger eller annars ansvarar för anordningen som ska se till att den kontrolleras. Kontrollen sker genom besiktningar av fristående besiktningsorgan, dvs. ett företag som har rätt att besiktiga motordrivna anordningar. Vid besiktningarna ska det kontrolleras att anordningen uppfyller de krav på skydd för säkerhet och hälsa som ställs i plan- och bygglagstiftningen och i Boverkets föreskrifter (5 kap. 8–10 §§ PBF).

För användning av hissar och andra motordrivna anordningar i byggnadsverk krävs att (5 kap. 12–16 §§ PBF)

- anordningen används endast för det ändamål och med den belastning och hastighet som anordningen är avsedd för
- anordningen uppfyller kraven på skydd för säkerhet och hälsa
- anordningen besiktigats enligt Boverkets föreskrifter
- den som äger eller annars ansvarar för anläggningen med ett besiktningsprotokoll kan visa att anordningen uppfyller kraven på säkerhet och hälsa
- nödvändiga skyddsåtgärder vidtagits efter ett olycksfall eller olyckstillbud.

En motordriven anordning får inte användas om den som äger eller annars ansvarar för anordningen inte kan visa med ett besiktningsprotokoll att anordningen uppfyller de krav på skydd för säkerhet och hälsa som ställs i plan- och bygglagstiftningen och Boverkets föreskrifter (5 kap. 14 § PBF).

Byggnadsnämnden, och i vissa fall Arbetsmiljöverket, har tillsynen över att kraven på kontroll av hissar och andra motordrivna anordningar i byggnadsverk följs. Arbetsmiljöverkets tillsynsansvar enligt PBF gäller i de fall en sådan anordning även omfattas av tillsyn enligt arbetsmiljölagen (8 kap. 7 § PBF).

När det gäller kraven för användning av hissar och andra motordrivna anordningar i byggnadsverk är det byggnadsnämnden som är tillsynsmyndighet och har tillsyn över att de följs. Tillsynen riktar sig mot den som äger eller på annat sätt ansvarar för anordningen (8 kap. 6 §).

Nya krav på äldre hissar

Boverket har haft i uppdrag av regeringen att utreda åtgärder för vissa säkerhetsrisker i äldre hissar och att redovisa en konsekvensanalys av dessa. I uppdraget ingick att utreda förutsättningarna för och lämpligheten av att införa ytterligare preciseringar av förbättringskrav (retroaktiva krav) som finns på lagnivå för att åtgärda vissa säkerhetsrisker i äldre hissar. De säkerhetsrisker som behandlats i uppdraget gäller äldre hissar med kombination av grind eller vikedörr i korgöppningen och slagdörr till våningsplanet samt hissar som helt saknar skydd i korgöppningen. Uppdraget redovisas i rapporten Uppdrag att utreda åtgärder för vissa säkerhetsrisker i äldre hissar (rapport 2023:23). I

rapporten redovisar Boverket även hur ytterligare preciseringar av krav på förbättringsåtgärder skulle kunna genomföras.

Efter att Boverkets rapport remitterats beslutade regeringen i september 2023 om nya krav på äldre hissar för att minska olycksrisken. Ändringen i PBF innebär att hissar för persontransport i byggnader ska ha ett lämpligt skydd mellan schaktdörren och korgdörren om det finns risk att bli inestängd där. De nya reglerna om skydd mellan dörrarna berör ca 5 800 hissar och trädde i kraft den 15 oktober 2023. Kravet ska vara uppfyllt senast den 1 oktober 2031.

Utskottets ställningstagande

Som framgår ovan infördes nyligen ett nytt krav på äldre hissar för att minska olycksrisken och kravet ska vara uppfyllt senast den 1 oktober 2031. Utskottet är inte berett att ställa sig bakom motionsyrkandet om att införa andra säkerhetskrav. Motionen bör därför avslås.

Motioner som bereds förenklat

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår de motionsyrkanden som har beretts i förenklad ordning.

Utskottets ställningstagande

De motionsyrkanden som finns upptagna i bilaga 2 rör samma eller i huvudsak samma frågor som utskottet har behandlat tidigare under valperioden, se betänkande 2022/23:CU12. Utskottet avstyrker därför dessa motionsyrkanden. Tidigare ståndpunkter framgår av det nämnda betänkandet.

Reservationer

1. Klimatfrågor i planeringen, punkt 1 (MP)

av Katarina Luhr (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2023/24:903 av Katarina Luhr m.fl. (MP) yrkandena 11 och 12.

Ställningstagande

Sedan 2008 ska byggnadsverk och bebyggelse lokaliseras till mark som är lämpad för ändamålet med hänsyn till bl.a. risken för olyckor, översvämning och erosion. Det är dock ett vanligt problem att gamla detaljplaner inte lämplighetsprövas. Om kommunen inte upphäver den gamla detaljplanen kan bygglov inte heller nekas, vilket innebär en risk för att nybyggnation sker i områden som är olämpliga ur klimatanpassningssynpunkt. Eftersom det inte finns någon skyldighet för kommuner att upphäva dessa gamla detaljplaner anser jag att det bör utredas hur planerna ska hanteras i syfte att minimera risken för klimatrelaterade olyckor, översvämning och erosion.

Länsstyrelserna har en viktig roll i att samordna, stötta och följa upp kommunernas klimatarbete. För att säkerställa en klimatanpassad planering föreslår jag att expertmyndigheter bör få i uppdrag att ta fram tydliga riktlinjer för vilka krav som länsstyrelserna ska ställa på kommunerna i planprocesserna.

Det är regeringens uppgift att tillsätta de utredningar som jag föreslagit. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännage för regeringen.

2. Hantering av dagvatten, punkt 2 (MP)

av Katarina Luhr (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2023/24:903 av Katarina Luhr m.fl. (MP) yrkande 9 och
2023/24:1521 av Katarina Luhr m.fl. (MP) yrkandena 11 och 13.

Ställningstagande

Ett välfungerande va-system lägger grunden för ett fungerande och hälsosamt samhälle. Behovet av att förnya va-system är stort runt om i landet. Att hantera dagvatten i marken i stället för i avloppsledningarna är en avgörande åtgärd för att skydda avloppsnätet och minska utbyggnadsbehovet av fler och större ledningar. I många fall är sådana åtgärder även enklare och billigare. Det krävs dock att den berörda markägaren, oavsett om det är kommunen eller en privat fastighetsägare, kan vidta dessa åtgärder, och i många fall uppstår problem när det gäller ansvaret för dagvattenhanteringen. Jag anser därför att det bör införas en möjlighet att ställa krav på fastighetsägare att ta hand om en del av dagvattnet inom fastigheten. Jag anser även att det bör tillsättas en utredning med uppdrag att utreda möjligheten att införa en faktor för att reglera andelen hårdgjord yta inom tomtmark, kvartersmark och allmän platsmark som ska vara genomsläpplig för vatten.

Det är regeringens uppgift att vidta de åtgärder som krävs för att tillgodose förslagen ovan. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännage för regeringen.

3. Fysisk aktivitet i planeringen, punkt 3 (MP)

av Katarina Luhr (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2023/24:905 av Amanda Lind m.fl. (MP) yrkandena 4 och 5.

Ställningstagande

Grundförutsättningarna för ett rikt friluftsliv är att det ska finnas tillgång till natur som är lättillgänglig och håller god kvalitet. Det område som har störst potential att främja friluftslivet i vardagen är ett grönområde som ligger nära, är lätt att ta sig till och är trivsamt att vara i. Det finns dock en risk att tätortsnära natur försvinner till förmån för bebyggelse och annan markanvändning. Dessutom utsätts den befintliga tätortsnära naturen för högre tryck på grund av ökad inflyttning till tätorterna.

Kommittén för främjande av ökad fysisk aktivitet lämnade i juni 2023 sitt slutbetänkande Varje rörelse räknas – hur kan vi skapa ett samhälle som

främjar fysisk aktivitet? (SOU 2023:29). Två av kommitténs förslag handlar om att stärka förutsättningarna för aktiviteter i naturen genom den fysiska planeringen. Kommittén föreslår att Boverket ska ges i uppdrag att ta fram ett planeringsunderlag för bostadsnära natur för att främja en jämlik hälsa och bidra till minskad segregation. Vidare tillstyrker kommittén Boverkets önskemål om föreskriftsrätt för friytor för lek och utevistelse vid fritidshem, skolor, förskolor och annan jämförlig verksamhet. Jag ställer mig bakom dessa förslag och det är regeringens uppgift att vidta nödvändiga åtgärder för att förslagen ska bli verklighet. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkänna för regeringen.

4. Levande stadskärnor, punkt 4 (MP)

av Katarina Luhr (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkänner detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2023/24:2705 av Ulrika Westerlund m.fl. (MP) yrkande 44 och

bifaller delvis motion

2023/24:1384 av Christian Carlsson (KD).

Ställningstagande

I en bra politik för äldre ingår att vara mån om levande stadskärnor. Att kunna göra vardagsärenden i närheten, gå till ”posten”, banken eller apoteket, handla mat eller gå på kafé eller till frisören har en mängd folkhälsovinster. Det medför stora förluster om butiker slår igen och i stället flyttar till större köpcentrum dit det inte går att ta sig utan körkort; bl.a. träffas människor i mindre utsträckning. Det gäller att vi inte i den digitala ivern bygger bort möten mellan människor och går mot ett samhälle utan personliga möten. Regeringen bör därför verka för ett levande samhälle med städer som är väl planerade för äldre. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkänna för regeringen.

5. Återbruk av byggnader och material, punkt 5 (MP)

av Katarina Luhr (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2023/24:901 av Katarina Luhr m.fl. (MP) yrkandena 4, 6 och 8 samt bifaller delvis motion

2023/24:1219 av Stina Larsson (C).

Ställningstagande

Vårt samhälle står inför omfattande utmaningar när det gäller att både minska klimatutsläppen och minimera vår resursförbrukning. En mer hållbar resursanvändning inom byggsektorn är en stor och viktig del av denna omställning då svenska byggnader beräknas stå för en femtedel av Sveriges totala klimatutsläpp och är den näst största producenten av avfall i Sverige. När det gäller återbruk av byggmaterial kan effekterna på både klimatutsläppen och våra naturresurser bli betydande och branschen är redo.

För att främja en god resurshållning i byggsektorn anser jag att det bör införas en kvotplikt för användning av återbrukade material vid renovering och nybyggnation. Kraven på andelen återbrukat material ska skruvas upp årsvis. Jag vill även att Boverket får i uppdrag att utreda hur byggregler ska formuleras för att möjliggöra återanvändning av byggmaterial i större utsträckning. Det behövs också fler åtgärder för att säkerställa att material kan komma till användning efter renovering och rivning. Regeringen bör därför låta utreda och återkomma med förslag på hur en byggnad redan i samband med nybyggnation eller renovering kan förberedas för demontering och återanvändning vid slutet av byggnadens livstid.

Regeringen bör vidta de åtgärder som krävs och utarbeta nödvändiga lagförslag i de avseenden jag förespråkar. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännage för regeringen.

6. Frågor om rivning av byggnader, punkt 6 (MP)

av Katarina Luhr (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2023/24:901 av Katarina Luhr m.fl. (MP) yrkandena 9–11, 26–29, 32, 34 och 36.

Ställningstagande

Det är i stort sett alltid bäst att renovera och återanvända saker på plats i stället för att riva eller byta ut. Vi behöver systematiskt ställa om till en mer cirkulär byggnadsprocess där byggnader inte rivs om det inte är nödvändigt.

Att återanvända och återbruka hela fastigheter är det mest klimatsmarta alternativet och därefter att spara delar av byggnaden eller stommen. Vissa rivningar i dag sker utan tillräcklig konsekvensanalys. Det kan medföra en mycket stor resursbesparing, vad gäller både klimatutsläpp och resurser, om en rivning undviks. Jag föreslår därför att det utreds om det finns ett behov av en nationell strategi för att förebygga rivningar. Jag anser även att rivningslov, till skillnad från vad som gäller i dag, alltid ska vara ett krav vid rivning av en byggnad och att sådant lov ska kunna nekas av resurshållningsskäl. Förutsättningarna för rivningslov behöver också skärpas på så sätt att det måste bli svårare att få rivningslov om man i stället genom bevarande och mindre åtgärder kan uppnå ändamålet med användningen. Jag anser att förutsättningarna för ombyggnad, påbyggnad och bevarande av stommen alltid ska utredas innan rivningslov kan ges.

Jag föreslår vidare att det ska införas krav på en tidig materialinventering för byggnader knutet till ansökan om rivningslov och på att användbara byggelement återbrukas. För det fall någon inventering inte har utförts och möjligheterna att återbruka stomme och övriga material inte har utretts grundligt bör det införas ett förbud mot rivning. Jag anser också att det behöver införas krav på livscykelanalys, i vilken alternativ för att bevara hela eller delar av byggnaden ska presenteras, innan beslut om rivningslov fattas.

För att undvika rivningar vill jag att det ska tillsättas en utredning i syfte att skärpa kraven på underhåll av byggnader och fastigheter så att de bibehålls i brukbart skick och att PBL ses över för att underlätta påbyggnation och ombyggnation framför rivning.

Det är regeringens uppgift att vidta de åtgärder som krävs för att tillgodose förslagen ovan. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkänna för regeringen.

7. Vattenförbrukning, punkt 7 (MP)

av Katarina Luhr (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkänner detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2023/24:1521 av Katarina Luhr m.fl. (MP) yrkandena 14, 15 och 17.

Ställningstagande

När vi minskar vattenförbrukningen minskar vi också behovet av nya vattentäcker och utbyggnad av vattenreningsverk och avloppsreningsverk. Samtidigt undviker vi att få brist på vatten. Jag anser att det behövs ett brett arbete för att minska onödig vattenanvändning. Jag föreslår därför att alla nya byggprojekt ska ha en plan för att minimera vattenförbrukningen under byggnadens livscykel och att det ska ställas krav på vattensparande blandare och snålspolande toaletter vid renoveringar av hyreslägenheter. Jag anser också att innovativa vattensparande lösningar, såsom att återvända tvättvatten, använda regnvattenuppsamlare eller installera toaletter med urinseparation, ska uppmuntras vid nybyggnation. Incitament för detta behöver tas fram. Det är regeringens uppgift att ta nödvändiga initiativ för att tillgodose dessa förslag. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkänna för regeringen.

8. Klimatdeklaration för byggnader och gränsvärden för klimatutsläpp, punkt 8 (MP)

av Katarina Luhr (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 8 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2023/24:901 av Katarina Luhr m.fl. (MP) yrkandena 30 och 31 samt

2023/24:996 av Per Bolund m.fl. (MP) yrkande 32.

Ställningstagande

Bostadsbyggandet står för en betydande del av Sveriges klimatutsläpp och jag anser att vi behöver en lagstiftning som medför ett mer hållbart byggande. Byggsektorn står för en femtedel av utsläppen av växthusgaser inom Sverige. För att kraftigt minska klimatpåverkan och användningen av nya naturresurser från byggsektorn föreslår jag att det omgående införs bindande krav på minskade utsläpp under byggnadens hela livstid, dvs. under byggtid, användning och rivning.

Jag anser vidare att regleringen av klimatdeklaration för byggnader behöver skärpas. Klimatdeklarationen ska omfatta hela byggnaden under hela dess livscykel, inklusive markarbeten och renovering, och även rivning ska påverka klimatdeklarationen.

Det är regeringens uppgift att vidta nödvändiga åtgärder och utarbeta de lagförslag som behövs för att tillgodose det jag anfört. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkänna för regeringen.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Motioner från allmänna motionstiden 2023/24

2023/24:262 av Kjell-Arne Ottosson (KD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheterna till revidering av plan- och bygglagen och Boverkets byggregler och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:343 av Anna-Lena Blomkvist m.fl. (SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör verka för att svenska medborgare ska få ökat inflytande över sina gemensamma offentliga miljöer och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör se över möjligheten för fler kommuner att ha kommunala arkitekturprogram och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör verka för lagändringar och andra förslag för att tillse att rivning av byggnader med kulturmiljömässigt eller historiskt värde inte sker och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:353 av Runar Filper m.fl. (SD):

6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör verka för åtgärdskrav och vite för de aktörer som inte respekterar kulturhistoriska och allmännyttiga skönhetsvärden, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2023/24:405 av Mikael Eskilandersson m.fl. (SD):

8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att andelen småhus ska ökas i översikts- och detaljplaneringen i kommuner och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa en enhetlig kortad, maximal tidsgräns och avgift för den handläggning av byggärenden som utförs i kommunerna och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:412 av Mikael Eskilandersson m.fl. (SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att befolkningens preferenser ska efterfrågas vid planering och gestaltning av offentlig miljö och tillkännager detta för regeringen.

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda hur medborgare kan ges konsekvent möjlighet till inflytande över byggande, stadsplanering och offentlig konst i stadsmiljön och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda hur kulturell planering kan införas och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det bör utredas hur ett kommunalt arkitekturprogram bäst kan implementeras och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att lagstiftningen bör ses över i syfte att förhindra rivning av kulturhistoriskt värdefulla fastigheter och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det bör införas åtgärdskrav och vite vid förstörelse av kulturhistoriska värden och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda hur ett starkt juridiskt skydd för kulturhistoriska byggnader som inte ska förhindra brukande kan tas fram och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda förutsättningarna för att göra avsteg från hissnormen för studentbostäder och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda möjligheter till fler förenklingar av plan- och bygglagen (2010:900) som kan leda till en förenklad plan- och byggprocess för alla parter och tillkännager detta för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen ska verka för att utvidga lagstiftningen om regional planering till att gälla i hela Sverige och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:434 av Mikael Eskilander *son m.fl. (SD):*

10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det bör utredas hur en rimlig ersättning kan se ut till kontraktssinnehavare av boende för försämrad boendestandard i fall av vindkraftsetablering och tillkännager detta för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det bör utredas hur en rimlig ersättning kan se ut till fastighetsägare i samband med vindkraftsetablering i närområdet för sjunkande marknadsvärde på fastigheten och tillkännager detta för regeringen.
12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att skadan som vindkraftsetablering medför i fall av negativ påverkan ska klassas

som betydande och att ersättning alltid ska ges till drabbade och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:526 av Sten Bergheden (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att ta bort kravet på detaljplan vid byggnation av max åtta hus på landsbygden och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:559 av Sten Bergheden (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över reglerna för byggande inom de areella näringarna och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:561 av Sten Bergheden (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga att utreda möjligheten att införa villkorade bygglov som gör det möjligt att få bygga även i störningsbelastade miljöer och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:563 av Sten Bergheden (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över lagen om vilka som ska ha laglig rätt att överklaga i planprocesser och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:566 av Ann-Sofie Lifvenhage (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över hur en rimlig kostnad kan tillföras den som förlorar en överklagan av ett bygglovsärende som ligger inom gällande detaljplan, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2023/24:567 av Sten Bergheden (M):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det tydligt bör framgå av ett avslagsbeslut vad som i så fall skulle krävas för att man trots ett avslag skulle kunna bygga strandnära på platsen och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det bör tas fram tydliga checklistor över vad som krävs i varje strandnära område för att kunna bygga i just dessa områden och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:599 av Mats Green (M):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheterna att höja gränsvärdena för buller och jämställa alla typer

- av buller där det relevanta är nivån och frekvens på bullret, inte källan till bullret, och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att möjliggöra servitut för att främja byggande exempelvis i närheten av flygplatser, sportanläggningar, övningsfält och motorbanor och tillkännager detta för regeringen.
  3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att lagstiftningen kring buller i högre utsträckning bör utgå från ekvivalenta nivåer och inte från maximala värden vid enskilda och begränsade tidpunkter och tillkännager detta för regeringen.
  4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheterna att införa bullerdeklarationer och flytta ansvar och valmöjligheter till enskilda (utöver minimikrav) och tillkännager detta för regeringen.
  5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga fler sätt att mäta buller, exempelvis bullernivåer inomhus, och tillkännager detta för regeringen.
  6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge Boverket det samlade ansvaret för regelverken kring buller och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:654 av Anna Vikström (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av reglering av höga inomhustemperaturer i verksamhetsfastigheter där riskgrupper såsom t.ex. äldre, patienter, gravida och barn vistas och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:901 av Katarina Luhr m.fl. (MP):

4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa en kvotplikt för användning av återbrukade material vid renovering och nybyggnation, vilken ska trappas upp, och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om hur byggregler ska formuleras för att bli bättre anpassade för att möjliggöra återanvändning av byggmaterial och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda möjligheten till flexibilitet för mindre variationer i exempelvis fönsterpartier och dörrar i PBL för att kunna möta den aktuella tillgången på återbrukade produkter och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att staten ska utreda och komma med förslag på hur nybyggnation och renovering i betydligt större utsträckning kan förbereda för

- demontering och återanvändning vid slutet av byggnadens livstid och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om tidig materialinventering av byggnader knutet till rivningslov och tillkännager detta för regeringen.
  10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om inventering, utredning och krav på återbruk av användbara byggelement och tillkännager detta för regeringen.
  11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om förbud för rivningar där inventeringar inte utförts och där möjligheterna att återbruka stomme och övriga material inte har utretts grundligt och tillkännager detta för regeringen.
  13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa krav för att minimera avfallsmängderna vid nybyggnation och tillkännager detta för regeringen.
  26. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda om det finns ett behov av en nationell strategi för att förebygga rivningar och tillkännager detta för regeringen.
  27. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förutsättningarna för rivningslov ska skärpas och vara restriktiva om man efter bevarande och mindre åtgärder kan uppnå ändamålet med användningen, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
  28. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att rivningslov alltid ska vara ett krav vid rivning av en byggnad och ska kunna nekas av resurshushållningsskäl och tillkännager detta för regeringen.
  29. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om krav i PBL på livscykelanalys före rivning där bevarandevalternativ och alternativ med bevarande av del av byggnaden behöver presenteras innan beslut fattas och tillkännager detta för regeringen.
  30. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att klimatdeklarationerna för en byggnad ska skärpas och utvecklas och tillkännager detta för regeringen.
  31. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att klimatdeklarationen ska omfatta hela byggnaden och hela dess livscykel samt markarbeten och renovering samt att rivning ska påverka klimatdeklarationen, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
  32. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ombyggnad, påbyggnad och bevarande av stomme alltid ska utredas i första hand innan rivningslov kan ges och tillkännager detta för regeringen.
  34. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda en reglering med krav på att hus och fastigheter ska bibehålla ett brukbart skick och tillkännager detta för regeringen.

36. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att i PBL underlätta påbyggnation och ombyggnation framför rivning och tillkännager detta för regeringen.
37. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att plan- och bygglagen bör ses över i syfte att underlätta för tomställda kontorsfastigheter eller kontorslokaler att byggas om till bostäder och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:903 av Katarina Luhr m.fl. (MP):

6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Boverket tillsammans med kommunerna ska utreda hur Boverket på bästa sätt kan vara ett stöd för kommunernas pågående arbete med klimatanpassning i bebyggd miljö och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda möjligheten att införa en faktor för att reglera andel hårdgjord yta inom tomtmark, kvartersmark och allmän platsmark och tillkännager detta för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge lämplig myndighet i uppdrag att utreda hur gamla detaljplaner som kan medföra nybyggnation i riskområden ska hanteras för att minimera risken för olyckor, översvämning och erosion och tillkännager detta för regeringen.
12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen ska ge expertmyndigheter i uppdrag att ta fram tydliga riktlinjer för vilka krav som länsstyrelserna ska ställa på kommunerna i planprocessen för att säkerställa klimatanpassad planering och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:905 av Amanda Lind m.fl. (MP):

4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge Boverket i uppdrag att ta fram ett planeringsunderlag för bostadsnära natur för att främja en jämlik hälsa och bidra till minskad segregation och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge Boverket föreskriftsrätt för friytor för lek och utevistelse vid fritidshem, skolor, förskolor och annan jämförlig verksamhet och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:916 av Beatrice Timgren (SD):

4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda om och hur stadsplaneringen kan bidra till ökad fysisk aktivitet för barn och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:996 av Per Bolund m.fl. (MP):

30. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att säkerställa att beräknad energiåtgång också är den verkliga energiåtgången efter att en byggnad uppförts och tillkännager detta för regeringen.
31. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa energikrav på det befintliga byggnadsbeståndet och utreda hur åtgärderna för att nå kraven bäst finansieras och tillkännager detta för regeringen.
32. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att gränsvärden för klimatutsläpp under byggnadens hela livstid måste införas omgående och tillkännager detta för regeringen.
107. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa en obligatorisk grönytefaktor i bebyggd miljö och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:998 av Anna-Caren Sätherberg och Kalle Olsson (båda S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge kommuner möjlighet att införa boplikt som del av sitt detaljplanearbete för nya bostadsområden och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:1086 av Adnan Dibrani (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att studera förutsättningarna för att införa en informationsplikt vid försäljning av fastigheter rörande kulturhistoriska värden i fastigheten och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:1219 av Stina Larsson (C):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utveckla Boverkets byggregler för att öka andelen återbrukat material och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:1249 av Martina Johansson och Elisabeth Thand Ringqvist (båda C):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda hur kommunerna ska göra en s.k. TÖP och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:1257 av Ulrika Heie (C):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att en överklagan av en detaljplan inte bör ta längre än tio veckor och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:1284 av Peder Björk och Hanna Westerén (båda S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över och föreslå begränsade möjligheter till överklagan i samhällsbyggnadsprocesser och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:1369 av Dan Hovskär (KD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge regeringen i uppdrag att utreda en förändring av kapitel 13 i plan- och bygglagen gällande överklaganden av detaljplaner och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:1384 av Christian Carlsson (KD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tillsätta en utredning som ser över plan- och bygglagen och hyresmarknaden med syfte att skapa förutsättningar för levande stadskärnor och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:1470 av Markus Wiechel och Alexander Christiansson (båda SD):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att förkorta plan- och byggprocessen och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda om mark- och miljödomstolen ska bli första överklagandeinstans och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över införandet av en avgift för överklagande av plan- och bygglovsärenden och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda en regional snarare än kommunal bostadsplanering och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över borttagandet av bygglovshanteringen för kommuner på industrimark och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över en förenklad hantering av bygglov för lantbrukare och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över de förändringar som gjorts efter att bygglovshanteringen i nämnda fall tagits bort från kommunerna och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda icke hälsovådliga störningar och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:1521 av Katarina Luhr m.fl. (MP):

11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för lagstiftning som gör det möjligt att ställa krav på fastighetsägare att ta hand om en viss del av dagvattnet inom fastigheten och tillkännager detta för regeringen.
12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att göra grönytefaktor till ett krav i all nyproduktion och tillkännager detta för regeringen.
13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda möjligheten att införa en faktor för att reglera andel hårdgjord yta inom tomtmark, kvartersmark och allmän platsmark och tillkännager detta för regeringen.
14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att alla nya byggprojekt ska ha en plan för att minimera vattenförbrukningen under byggnadens livscykel och tillkännager detta för regeringen.
15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ställa krav på vattensparande blandare och snålspolande toaletter vid renoveringar av hyreslägenheter och tillkännager detta för regeringen.
17. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att innovativa vattensparande lösningar ska uppmontras vid nybyggnation, såsom att återanvända tvättvatten, använda regnvattenuppsamlare eller installera urinseparation vid nybyggnation, och tillkännager detta för regeringen.
18. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheterna att ställa krav på hushållen att mäta sin vattenförbrukning, exempelvis vid omfattande renoveringar eller nybyggnation, och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:1606 av Niels Paarup-Petersen (C):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över reglerna som bidrar till stängning av klubbar i städerna, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2023/24:1623 av Daniel Bäckström och Helena Lindahl (båda C):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att göra en översyn av gällande regelverk så att det underlättar för fler företag och främjar tanken att skogsägare ska kunna bygga med konstruktionsvirke från egna träd, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2023/24:1628 av Niels Paarup-Petersen (C):

15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ändringar i plan- och bygglagen och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:1825 av Monica Haider (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att staten borde ta ett större ansvar för att förenkla för byggnation där detaljplaner blivit inaktuella och i stället ändra lagstiftningen så att det blir ett förenklat förfarande vid ändringar av detaljplaner och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:1841 av Carita Boulwén (SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge regeringen i uppdrag att se över möjligheten att snarast lägga fram ett lagförslag om att införa retroaktiva säkerhetskrav på hissar i bostadshus likt de krav som finns för arbetslokaler och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:1876 av Amanda Lind och Jacob Risberg (båda MP):

5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Boverket ska inkludera idrott i sin vägledning till kommunerna och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att beakta tillgänglighetsperspektivet i arbetet med anläggningar och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:1909 av Magnus Manhammar (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tillgänglighetsanpassa lekplatser och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:2274 av Kristina Axén Olin m.fl. (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att laddstolpar på kommunal mark omfattas av krav på bygglov och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:2281 av Josefin Malmqvist m.fl. (M):

10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att förstärka översiktsplaneringen och begränsa detaljplanekravet och tillkännager detta för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att höja gränsvärdena för buller och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:2320 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V):

14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör lägga fram lagförslag i linje med dem som presenterades i Byggrättsutredningens betänkande (SOU 2018:67) och tillkännager detta för regeringen.

15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma med ett förslag till ändring i plan- och bygglagen som gör det möjligt att föreskriva en viss upplåtelseform i detaljplan och tillkännager detta för regeringen.
16. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma med ett förslag till ändring i plan- och bygglagen som gör det möjligt att föreskriva en viss upplåtelseform i översiktsplaner och tillkännager detta för regeringen.
17. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma med ett förslag till ändring i plan- och bygglagen som gör det möjligt att ställa krav på energieffektivitet i detaljplan och tillkännager detta för regeringen.
18. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om regional fysisk planering och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:2438 av Beatrice Timgren (SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda vilka regler för maxtemperatur och klimatkontroll på äldreboenden som bör gälla för att säkerställa bekväma och säkra temperaturer året runt och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:2453 av Rickard Nordin m.fl. (C):

97. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utvärdera och förbättra energideklarationer för byggnader för att säkerställa att de leder till effektiviseringar, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2023/24:2457 av Muharrem Demirok m.fl. (C):

26. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att kommunerna bör ges möjlighet att peka ut områden där bygglov inte längre ska krävas och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:2472 av Catarina Deremar (C):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Boverket bör utreda hur plan- och bygglagen kan ändras så att äldre detaljplaner ges en förändrad juridisk status på så sätt att större möjligheter till avvikelser kan medges och att frågor om omgivningspåverkan och synpunkter från berörda fastighetsägare kan hanteras i ett utökat bygglovsförfarande i syfte att förenkla och möjliggöra för mer byggnation, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2023/24:2478 av Alireza Akhondi m.fl. (C):

9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om hur man med hjälp av fördjupade översiktsplaner kan förenkla och påskynda planprocesserna och tillkännager detta för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att främja innovativt byggande och tillkännager detta för regeringen.
13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om fler bygglovsbefriade åtgärder och tillkännager detta för regeringen.
18. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en analys av hur man i framtida byggregler bäst tar hänsyn också till behoven hos den åldrande befolkningen och tillkännager detta för regeringen.
25. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att åstadkomma en hållbar politik för att färre hus ska stå öde och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:2584 av Kerstin Lundgren (C):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att PBL måste förtydligas så att mindre avvikelse från detaljplan ska prövas generöst som en förenkling och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:2612 av Anna Lasses och Kerstin Lundgren (båda C):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över och förenkla reglerna så att det blir enklare att sätta upp solceller även i miljöer med högt kulturvärde och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:2637 av Jennie Nilsson m.fl. (S):

18. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om kommunala planer för mångfald av upplåtelseformer och tillkännager detta för regeringen.
19. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att kommunerna bör ges rätt att i detaljplan ange upplåtelseform och tillkännager detta för regeringen.
28. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet att fortsätta arbetet med regelförenklingar inom plan- och bygglagen utifrån redan tillsatta utredningar och tillkännager detta för regeringen.
29. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en bortre tidsgräns för delgivning i en överklagandeprocess och tillkännager detta för regeringen.
30. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en översyn av frågeställningarna kring en begränsning av möjligheterna till överklaganden av detaljplaner och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:2669 av Märta Stenevi m.fl. (MP):

37. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att säkerställa en stadsplanering som främjar trygghet och skapa fler positiva mötesplatser och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:2705 av Ulrika Westerlund m.fl. (MP):

44. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ett levande samhälle och äldrevänliga städer och tillkännager detta för regeringen.
55. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om vikten av att skapa ”gröna paraplyer” längs gångvägar och platser med bänkar där träd skuggar och tillkännager detta för regeringen.

BILAGA 2**Motionsyrkanden som avstyrks av utskottet**

Motion	Motionärer	Yrkanden
11. Motioner som bereds förenklad		
2023/24:262	Kjell-Arne Ottosson (KD)	
2023/24:343	Anna-Lena Blomkvist m.fl. (SD)	1, 3 och 4
2023/24:353	Runar Filper m.fl. (SD)	6
2023/24:405	Mikael Eskilanderesson m.fl. (SD)	8 och 9
2023/24:412	Mikael Eskilanderesson m.fl. (SD)	1–8, 10 och 11
2023/24:434	Mikael Eskilanderesson m.fl. (SD)	10–12
2023/24:526	Sten Bergheden (M)	
2023/24:559	Sten Bergheden (M)	
2023/24:561	Sten Bergheden (M)	
2023/24:563	Sten Bergheden (M)	
2023/24:566	Ann-Sofie Lifvenhage (M)	
2023/24:567	Sten Bergheden (M)	1 och 2
2023/24:599	Mats Green (M)	1–6
2023/24:654	Anna Vikström (S)	
2023/24:901	Katarina Luhr m.fl. (MP)	7, 13 och 37
2023/24:903	Katarina Luhr m.fl. (MP)	6
2023/24:916	Beatrice Timgren (SD)	4
2023/24:996	Per Bolund m.fl. (MP)	30, 31 och 107
2023/24:998	Anna-Caren Säterberg och Kalle Olsson (båda S)	
2023/24:1086	Adnan Dibrani (S)	
2023/24:1249	Martina Johansson och Elisabeth Thandl Ringqvist (båda C)	
2023/24:1257	Ulrika Heie (C)	
2023/24:1284	Peder Björk och Hanna Westerén (båda S)	
2023/24:1369	Dan Hovskär (KD)	
2023/24:1470	Markus Wiechel och Alexander Christiansson ^{2–9} (båda SD)	
2023/24:1521	Katarina Luhr m.fl. (MP)	12 och 18
2023/24:1606	Niels Paarup-Petersen (C)	
2023/24:1623	Daniel Bäckström och Helena Lindahl (båda C)	

2023/24:1628	Niels Paarup-Petersen (C)	15
2023/24:1825	Monica Haider (S)	
2023/24:1876	Amanda Lind och Jacob Risberg (båda MP)	5 och 6
2023/24:1909	Magnus Manhammar (S)	
2023/24:2281	Josefin Malmqvist m.fl. (M)	10 och 11
2023/24:2320	Nooshi Dadgostar m.fl. (V)	14–18
2023/24:2438	Beatrice Timgren (SD)	
2023/24:2453	Rickard Nordin m.fl. (C)	97
2023/24:2457	Muharrem Demirok m.fl. (C)	26
2023/24:2472	Catarina Deremar (C)	
2023/24:2478	Alireza Akhondi m.fl. (C)	9, 11, 13, 18 och 25
2023/24:2584	Kerstin Lundgren (C)	
2023/24:2612	Anna Lasses och Kerstin Lundgren (båda C)	
2023/24:2637	Jennie Nilsson m.fl. (S)	18, 19 och 28– 30
2023/24:2669	Märta Stenevi m.fl. (MP)	37
2023/24:2705	Ulrika Westerlund m.fl. (MP)	55